

2016-11-17

Till Utbildningsdepartementet
Utbildningsminister Gustav Fridolin
Gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström
Departementssekreterare Gunnar Stenberg

Förslag till uppdatering och förändring av förordningen om utlandsundervisning SFS 1994:519

Bakgrund

Förordningen har funnits sedan 1994, innan Sverige blev medlem i EU. Nu är den förlegad.

Avsikten att bidra till internationalisering och ge utlandssvenska barn och ungdomar möjlighet till utbildning eller undervisning i svenska är minst lika betydelsefull idag.

Förväntningarna på den utredning som leddes av Ingrid Hilborn och som presenterade sitt resultat i maj 2013 har varit höga. Anledningen till detta var att den nuvarande förordningstexten SFS 1994:519 inte uppfyller dagens krav gällande utlandsundervisningen. (Bilaga 1)

Skolverket har vid ett flertal tillfällen lämnat synpunkter på inom vilka områden förändringar skulle förbättra förutsättningarna för alla de elever som deltar i svensk utlandsundervisning. Även SUF har påtalat bristerna i förordningstexten både till Skolverket och Utbildningsdepartementet. Det gäller framför allt lydelsen om rätten till statsbidrag.

SUF vill därför med denna skrivelse aktualisera några punkter som kräver förändring:

- Sättet att beräkna bidrag
- Krav för rätten till att erhålla statsbidrag
- Omfattning av bidrag till kompletterande svensk undervisning
- Bidrag till utbildning för yngre barn
- Skolverkets kontaktpersoner
- Statsbidrag och tillstånd är det samma sak
- Hur verksamheten för utlandsundervisning utvärderas

- Sättet att beräkna bidrag

Texten rörande beräkningarna för grundskoleeleverna inbjuder till olika tolkningar. Enligt Skolverket resulterar texten i ett betydligt mindre belopp än vad SUF kommer fram till. SUF har uppmärksammat Skolverket på detta. Det handlar om en differens som rör sig om drygt sex miljoner kronor. SUF, som är en intresseförening har som mål att bidra till att eleverna ges de bästa möjliga förutsättningar för sina studier. Förordningstexten bör bli klar och tydlig så att den inte inbjuder till helt olika tolkningar. SUF har i skrivelse 2015-06-12 till departementet påpekat den stora differensen i tolkningarna, men inte fått gensvar på SUF:s synpunkter. (Bilaga 2) För närvarande bygger statsbidraget på två olika delar, nämligen elevbidrag och lokalbidrag. Kostnaderna för lokaler ersätts med hälften, vilket slår olika beroende på vilken standard och faktisk kostnad lokalerna uppvisar. I en strävan efter likvärdighet och rättvisa föreslås därför att elevbidrag och lokalbidrag förs samman och utdelas som ett bidrag per elev.

- Krav för rätten till att erhålla statsbidrag

De krav som ställs för att erhålla statsbidrag har i takt med tiden blivit mer och mer inaktuella. De har också lett till svårartade bedömningar om vilka som har rätt till bidrag och vilka som inte har det. Orimligt mycket tid läggs ner för att tjänstemännen vid Skolverket ska skaffa ett underlag som ska mynna i en rättvis bedömning. PM Skolverket 2007-04-19 (Bilaga 3).

De svenska kraven för att erhålla statsbidrag skiljer sig från andra jämförbara länder, till exempel Norge.

För att förenkla förutsättningarna bör grunden för att erhålla statsbidrag vara att eleven är svensk medborgare och kan uppvisa giltigt svenskt pass.

- Omfattning av bidrag till kompletterande svensk undervisning

Bidraget per elev till kompletterande svensk undervisning är 3 210 kronor för 2016. Med nuvarande elevantal på 3 592 uppgår den totala utgiften för året till 11 530 320 kronor. Detta ger varje elev möjlighet att erhålla 1-2 timmars undervisning per vecka. Nu betalar föräldrar vanligtvis en lika stor summa som bidraget för att erhålla de föreskrivna 2h per vecka.

Enlig SUF:s bedömning borde bidraget öka något för att skapa reella förutsättningar och samtidigt kunna följa upp och utvärdera verksamheten. Om bidraget per elev ökade något skulle detta innebära en klar förbättring för varje elev.

- Bidrag till utbildning för yngre barn

Under många år har vikten av bidrag för barn 4-5 år efterfrågats. Nu ges bidrag först det år barnet fyller 6 år. Att ge tidigt stöd till barns utveckling av svenska språket ger stora effekter för den fortsatta skolgången. Det innebär också tillfälle att medvetandegöra för föräldrar betydelsen av att ha en genomtänkt plan för barnens språkliga utveckling. Detta gäller särskilt i flerspråkiga familjer.

- Skolinspektionens insatser

I Skolinspektionens uppgifter ingår att genomföra inspektioner vid de svenska utlandsskolorna. Detta har också skett med mycket varierande resultat. Med tanke på den skiftande kvalitet som rapporterna har med brist på struktur och innehåll behöver inspektionerna ges en enhetlig struktur och enhetligt innehåll så att jämförelser mellan de olika skolorna ska kunna genomföras. SUF har uppmärksammat detta efter att ha läst igenom samtliga rapporter och därför i skrivelse till Skolinspektionen 2011-08-15 påpekat detta. (Bilaga 4)

- Skolverkets kontaktpersoner

Skolverket skall utse en ledamot i utlandsskolornas styrelse. Uppgifterna för denna Skolverkets representant, som anges i SkolFS 2008:9, är otydliga.

SUF anser att representanten har en viktig funktion för uppföljning och återkoppling till Skolverket.

- Statsbidrag och tillstånd

Vid utlandsskolor i Spanien har de lokala myndigheterna efterfrågat svenskt tillstånd för att driva utbildning. Man visar att andra länder utfärdar tillstånd med uppgifter om antal elever och åldrar, när betyg sätts, när inspektion sker och vem som gör den, vem som är huvudman och vilka lokaler som används. När sedan myndigheterna får en översättning av de svenska dokumenten anger dessa enbart att skolan erhåller statsbidrag. De nämner inget om tillstånd eller begränsning av antal elever. Här behövs ett tydliggörande av ansvarsfrågan när bidrag lämnas till en verksamhet.

- Hur ska verksamheten för utlandsundervisning utvärderas?

Utlandsskolor sätter betyg, gör nationella prov och rapporterar till SCB.

Föreningar för kompletterande svenska rapporterar antal elever.

Skolverket beräknar statsbidrag och ger stöd till fortbildning.

SUF anser att kraft borde läggas på förbättrad uppföljning och utvärdering samt på bidragssystemets digitalisering.

Med hänsyn till ovanstående anser SUF att en uppdatering och förändring av nuvarande förordningen är nödvändig. SUF vill medverka i detta viktiga arbete.

Stefan Sandqvist
Ordförande SUF – Svensk Utlandsundervisnings Förening
Telefon +34 687 634 969
Email stefan.suf@gmail.com